

Gyermekbántalmazás

Herczog Mária

Bevezetés

Az a mód, ahogyan a gyerekeket és a velük összefüggő kérdéseket a nemzeti jogi szabályozás, a szociális és jóléti rendszer, az oktatás, az egészségügy és az igazságszolgáltatás kezeli, alapvetően meghatározza a jogrendszer érvényesülési módjainak és az azokban megfogalmazott elveknek, céloknak és hosszabb távon a szakmai és a közvélemény formálásának lehetőségeit és korlátait is. Annak ellenére, hogy jelentős változások és eredmények figyelhetők meg az elmúlt évtizedekben a nemzetközi és a hazai szabályozásban és azok végrehajtásában, a gyerekek még mindig nem kapják meg sok esetben a kellő lehetőséget jogaik érvényesítéséhez, és a megfelelő védelmet sem annak érdekében, hogy örömteli gyerekkorukat követően mind a maguk, mind pedig a közösség boldogulásához sikeresen hozzá tudjanak járulni. A jogi szabályozás és a gyakorlat gyakran nem a gyerekek legfőbb, legjobb érdekeit tartja szem előtt, és nincs összhangban az ENSZ Gyermekjogi Egyezményével.¹ A gyerekek számára a hozzáférés a megfelelő lehetőségekhez, ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz gyakran elégtelen, noha ezek jelentősége mind a gyermeki jogok érvényesülése, mind pedig a gyerekek fejlődése, fokozatosan kibontakozó képességeik támogatása, valamint az egyén és a közösség jóléte szempontjából meghatározó. A különféle, különösen védtelen, kiszolgáltatott gyerekek esetében, akik szegénység, kirekesztés, hátrányos helyzet, etnikai, vallási hovatartozás, fogyatékoság, nemi identitás, szexuális orientáció, háborús konfliktusok, természeti katasztrófák, migráció, menekültstátusz miatt vagy más okból fokozottan veszélyeztetettek, ez különösen gyakran jelent súlyos problémát, és az ő védelmük, akár elkövetőként, akár áldozatként, vagy szemtanúként csak korlátozottan, vagy nemegyszer sehogyan sem érvényesül.²

1. Szabályozási háttér

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.), a korábbiakhoz képest változásokat hozott a büntethetőségi korhatár tekintetében.

A Btk. – miközben megtartotta az előzőleg a 14. életévben meghatározott büntethetőségi korhatár fő szabályát – öt kiemelten súlyos bűncselekmény esetén leszállította

¹ 1991. évi LXIV. törvény a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről.

² *UN Approach to Justice for Children. Guidance Note of the Secretary-General* (2008).

a büntethetőségi korhatárt 12 évre. A büntethetőség azonban ezekben az esetekben a belátási képesség vizsgálatához kötött.

A 16. § szerint nem büntethető, aki a büntetendő cselekmény elkövetésekor a 14. életévét nem töltötte be, kivéve az emberölés [160. § (1)–(2) bekezdés], az erős felindulásban elkövetett emberölés (161. §), a testi sértés [164. § (8) bekezdés], a rablás [365. § (1)–(4) bekezdés] és a kifosztás [366. § (2)–(3) bekezdés] elkövetőjét, ha a bűncselekmény elkövetésekor a 12. életévét betöltötte, és az elkövetéskor rendelkezett a bűncselekmény következményeinek felismeréséhez szükséges belátással. A legsúlyosabb szankció az egytől négy évig terjedő javítóintézeti nevelés, ami nem büntetés, hanem intézkedés.

A törvény indokolása szerint „a büntethetőség alsó életkori határát fő szabály szerint az elkövető tizennegyedik életévében határozza meg. A tizenégy éves korhatár megállapításának az indoka az, hogy a gyermekek nagyobb része ebben a korban fejezi be általános iskolai tanulmányait és ér el olyan testi és szellemi fejlettségi szintet, amelyre tekintettel büntetőjogi felelősségre vonható. Napjainkban azonban a gyermekek biológiai fejlődése felgyorsult, a gyermekek korábban érnek, az információs forradalom következtében a kiskorúakat már tizennegyedik életévüket megelőző életszakaszukban elérik a társadalom olyan különféle hatásai, amelyektől a korábbi időkben még védve voltak. A tizenkettő–tizenégy év közötti gyerekek körében is egyre nagyobb mértékben elterjedt az erőszakos érdekérvényesítés, ezért szükséges a büntetőjog eszközeinek igénybevétele.”³

A *beszámítási képesség* lehetséges meghatározása szerint: „A gyerek nem szenved az elméműködés olyan kóros állapotában, amely képtelenné teszi arra, illetve korlátozza abban, hogy cselekménye következményeit belássa (felismerési képesség), vagy hogy ennek megfelelően cselekedjék (akaratú képesség).”⁴

A *belátási képesség* pedig: „[A] gyerek, fiataikorú az elkövetett konkrét bűncselekmény vonatkozásában erkölcsileg és értelmileg kellően fejlett volt ahhoz, hogy felismerje cselekménye jogellenességét, valamint, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.”⁵

Az új Btk. a nemzetközi tendenciákkal összhangban igyekszik a gyermekkorú áldozatokat – akik száma megkétszereződött az elmúlt három évtizedben – fokozott büntetőjogi védelemben részesíteni, noha ennek gyakorlati megvalósítása, sajnálatosan, még nem történt meg kellő mértékben. A gyerekkorúak elleni ismertté vált cselekmények nagy része nagyon elleni, de a nemi erkölcs elleni ismertté vált cselekmények egyharmadát is 14 évesnél fiatalabb gyerekek ellen követik el.⁶

A gyerekek fokozottabb védelme érdekében a 2014. évi LXV. törvény⁷ a Btk. 26. §-a körében el nem évülő bűncselekménynek minősítette a kiskorú sértett sérelmére elkövetett nemi élet szabadsága és nemi erkölcs elleni bűncselekményeket.

³ 2012. évi C. törvény indokolása a Büntető Törvénykönyvről. Elérhető: http://jogikar.uni-miskolc.hu/download.php?fileName=/projectSetup/files/bkr/segedanyag/btk_indokolas.pdf (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)

⁴ Idézi BICSKEY 2017.

⁵ VASKUTI 2005, 12.; MARGITÁN 2005, 12.

⁶ Lásd erről Gyurkó Szilvia *Gyermekbarát igazságszolgáltatás* című fejezetét.

⁷ 2014. évi LXV. törvény a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvénynek a gyermekek fokozottabb védelme érdekében szükséges módosításáról.

Ugyancsak jelentős lépés a 2015. évi XCII. törvény,⁸ amely a Btk. 52. § (3) bekezdését módosította (foglalkozástól eltiltás).

A *gyermekvédelmi törvény* foglalkozik a gyermekkorú sértettekkel és elkövetőkkel, kiemelten a gyermeki jogok érvényesítésével. A megelőzés, a megfelelő nevelési, gondozási feladatok ellátása, az elkövetők, sértettek és szemtanúk megfelelő rehabilitációja, védelme, jogi képvisellete, valamint a jóvátételi, gyermekbarát eljárások⁹ alkalmazása fontos részét képezi a gyermekvédelemnek.

A törvény rendelkezése szerint „a gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kegyetlen, embertelen, megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak, semmiféle testi fenyegetésnek.”¹⁰

Ahhoz is joga van a gyermeknek e törvény értelmében, hogy egységes elvek és módszertan alkalmazásával járjanak el a velük kapcsolatba kerülő szakemberek és intézmények, és tegyenek meg mindent a védelmük érdekében, és büntetőjogi felelősséggel tartoznak ennek megfelelő végrehajtásáért.¹¹

A *megelőző pártfogás* 2015. január 1. napjától hatályos, új büntetőjogi jogintézmény, amelyet az 1430/2011. (XII. 13.) kormányhatározat felhatalmazása alapján a gyermekvédelem rendszerében foglaltak meg, ezzel is jelezve, hogy a gyerekkorúak által elkövetett bűncselekmények és szabálysértések kezelése elsősorban gyermekvédelmi feladat.¹²

Az elmúlt években ismertté vált súlyos gyermekbántalmazási esetek hatására az *Emberi Erőforrások Minisztériuma módszertani útmutatót* jelentetett meg, amelyben részletesen tárgyalja azokat az eseteket és teendőket, amikor és ahogyan a különféle területeken dolgozó szakembereknek el kell járniuk a gyermekek védelme érdekében.¹³

A javítóintézeti ellátást mint a gyermek- és fiatalkorú elkövetők elhelyezését ugyancsak a gyermekvédelmi törvényben szabályozták. A 2014-es jogszabály-módosítást követően lehetővé vált a 14 éven aluli gyerekek elhelyezése is, külön szabályok szerint.¹⁴

2. Elméleti megközelítés

Noha a Btk.-ban 20-nál is több tényállás foglalkozik a gyermekek jogaival, ezek pontosabb meghatározása, értelmezése – és az áldozatok és szemtanúk védelme is – sokféle nehézségbe ütközik.

⁸ 2015. évi XCII. törvény az Európa Tanácsnak a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről szóló lanzarote-i egyezmény kihirdetéséről, valamint ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról. Kihirdetve: 2015. 07. 02.

⁹ Lásd erről részletesen Gyurkó Szilvia *Gyermekbarát igazságszolgáltatás* című fejezetét.

¹⁰ Gyvt. 6. § 5. bek.

¹¹ Gyvt. 6. § (5a) bek.

¹² Gyvt. 68/D. §. Beiktatta: 2013. évi CCXLV. törvény 11. §.

¹³ *A gyermekvédelmi észlelő- és jelzőrendszer működtetése kapcsán a gyermek bántalmazásának felismerésére és megszüntetésére irányuló szektorsemleges egységes elvek és módszertan* (2016). Budapest, Emberi Erőforrások Minisztériuma.

¹⁴ Gyvt. VII/A. fejezet. Beiktatta: 2014. évi CI. törvény 39. §.

Az elkövetők és áldozatok is kevés figyelmet kapnak, amikor a rehabilitáció és a segítségnyújtás kerül szóba, de a bűncselekmények gyerek szemtanúi semmiféle segítségre nem számíthatnak, noha bizonyított, hogy esetükben is gyakran maradandó lelki, pszichés sérülés történik. Az iskolai zaklatás, családon belüli erőszak, sporterőszak, de akár a közlekedési balesetek szemtanúi is gyakran szorongástól, depressziótól, poszttraumás stressztől szenvednek, és nem kapnak segítséget a történetek feldolgozásához, noha körükben az áldozattá és nem egyszer az elkövetővé válás esélyei is megnőnek (szomorú példa az az eset, amikor a gyerek, aki nem bírja elviselni anyja bántalmazását, megöli a bántalmazót, apját vagy nevelőapját).

Az áldozat fogalmának létezik büntetőjogi, gyermekvédelmi és köznapi értelmezése is. Ezek a meghatározások nem egységesek, és nem fedik egymást. Az elhanyagolás és bántalmazás bizonyos esetei gyermekvédelmi, más, súlyosabbnak tekintett cselekmények büntetőjogi területhez tartoznak, noha a meghatározás nem egyértelmű, és nem is terjed ki minden területre. Így például a magyar jog nem ismeri a „gyerekelhagyás” fogalmát, amely a nemzetközi gyakorlatban önálló kategória. A szegregáció, a megbélyegzés, a gyerekek elhagyása, a szeretetlen nevelés, a balesetek egy része, a sporterőszak, a gyerekek családból való kiemelése gyakran nem felismert, elismert kiváltója a gyerekek áldozattá válásának.

A gyermekkorúak leginkább a családon belüli erőszak különféle formái (lelki, fizikai, szexuális bántalmazás, elhanyagolás), iskolai, intézményi (például gyermekotthon, kórház, sport) erőszak, vagyon elleni bűncselekmények, internetes bűnözés áldozatává válnak. A sérelmükre elkövetett cselekmények közül a leggyakoribbak a kiskorú veszélyeztetése, tartás elmulasztása, szemérem elleni erőszak, testi sértés, kényszerítés, lopás, zaklatás, zsarolás, rablás, valamint a garázdaság. Tetteiket gyakran egymás sérelmére, illetve a szüleik, rokonaik vagy a gondozásukkal, nevelésükkel megbízott más felnőttek, szakemberek sérelmére követik el.

A családon belüli erőszak áldozatai nagyon gyakran gyerekek, és noha még közelítőleg sem becsülhető a tényleges esetek száma, a fogalmi meghatározás és a szakmai megítélés sokfélesége is akadályozza annak pontos felmérését, hogy hány gyerek lehet érintett. A lelki, szóbeli erőszak, megalázás, kirekesztés büntetőjogi keretekben nehezen értelmezhető sok szakember számára, és annak meghatározása is nehézségekbe ütközik, hogy ezek milyen súlyúak, mennyire ártalmasak. A gyerekek testi fenyegetése, noha tiltott, mégis többnyire következmények nélkül marad. A lelki, szóbeli bántalmazás, megalázás, testi fenyegetés tilalma a gyermekvédelmi törvényben azt célozza, hogy a szülőket, nevelőket elsősorban ismereteik, készségeik bővítésével és meggyőzéssel kell segíteni, nem büntetőjogi eszközökkel. Erre vonatkozóan sajnos nem született megoldások, ellenben nem egy bírói ítélet szerint elfogadható, sőt indokolt a gyerekek testi fenyegetése, a szóbeli és lelki bántalmazás.

Kiemelt fontosságú annak rögzítése, hogy a gyermekkorú szexuális kizsákmányolás áldozatai – a prostituáltak – áldozatok, és nem elkövetők, amint azt a Magyarország által is aláírt Lanzarote-i Egyezmény rögzíti. Ennek ellenére a hazai jogi szabályozás akár elzárással is büntethetőnek tekinti a 14–18 éves korú gyermekprostituáltakat.

A megrontás, valamint a tiltott pornográf felvétellel való visszaélés büntette csak gyermekkorú sértett sérelmére valósítható meg.

A gyermekek elleni bűncselekmények elkövetői 80%-ban hozzátartozók, nevelők, gondozók és további sok esetben olyan személyek, akikkel bizalmi viszonyban van a gyerek, az érintett felel a gyerekek jóllétéért (tanár, edző, orvos stb.). Azokban az esetekben két-

szeresen minősülnek ezek a bűncselekmények, ha a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

A felnőttek által kihasznált gyerekek egy speciális csoportját alkotják azok, akiket többnyire hozzátartozó, szülő biztat vagy kényszerít bűncselekmény elkövetésére, részben éppen a gyerek kora miatt, mivel nem büntethető. Ezekben az esetekben a gyerek egyértelműen áldozat, akit fokozott védelem illetne meg, büntethetőségét pedig a felnőtt kényszerítés vagy rábírás kellene hogy kizárja.

Külön kell szólni a bántalmazás két kevésbé ismert formájáról, az *intézményes és a rendszerbántalmazásról*. Eszerint, ha a kliensek védelmére, támogatására, segítségére létrehozott, működtetett ellátórendszer és intézményei nem megfelelően látják el a feladataikat, illetve tovább rontják, nehezítik a gondozásukra, ellátásra, segítségre szorulóknak problémáit, életét, úgy elmulasztják vagy nem jól végzik feladataikat.

A gyermek- és fiatalkorú elkövetőkkel, áldozatokkal és szemtanúkkal kapcsolatosan mindig felmerül a családi és szociális helyzet, a szűkebb és tágabb környezeti hatások vizsgálatának szükségessége, hogy megértsük, mi vezetett az érintett cselekedeteihez vagy éppen passzivitásához, kiszolgáltatottságához. Sokféle megközelítés és értelmezés létezik e téren, de összefoglalóan elmondható, hogy sok hasonlóságot fedezhetünk fel a rizikófaktorok, veszélyeztető körülmények között. Ezek közül általában több tényező együttállása a különösen veszélyes, de nem mondhatjuk, hogy a szegénység vagy a nehezített élethelyzet, családi környezet, kortárs csoport egyértelműen meghatározza vagy éppen magyarázza a bekövetkezett cselekmény elkövetését vagy elszenvetését.

Egyes körülmények, mint a családi és szociális helyzet, a tanulmányi és munkatapasztalatok, a szociális készségek, személyiségjegyek, agresszióra, mentális betegségekre való hajlam, a szerhasználati érintettség (alkohol, drog, gyógyszer, dohányzás), más (játék-, internet-, társ-, étel- stb.) függőségek, a szexuális irányultság, a nemi identitás, az antiszociális attitűdök, valamint a deviáns és kriminális viselkedési formák, együttállások komplex kockázatokat jelenthetnek, amelyek egy része egészen kora gyermekkorban felismerhető és kimutatható. Ezekkel együtt jár, hogy az érintett gyerekek többsége egyaránt volt már elkövető és áldozat is különféle helyzetekben. Kimutatható a lakókörnyezet, a kortárs csoportok kiemelt jelentősége az elkövetővé, illetve áldozattá, szemtanúvá válásban.

A kutatások ugyanakkor nem bizonyítják kellően, hogy pontosan mi és hogyan járul hozzá a veszélyeztetettség különböző formáihoz, mivel az egyéni különbségek nagyon jelentősek, és a védőfaktorok hatását is értékelni kell. Sok esetben nem mérhető megbízhatóan a káros hatások és védőfaktorok kölcsönhatása, így veszélyes lenne bármilyen általános következtetés levonása. Az is biztos, hogy minél több a rizikó- és kevesebb a védőfaktor, annál nagyobb az esélye az elkövetővé és áldozattá válásnak. Az bizonyos, hogy az ismert veszélyeztető és védőelemek figyelembevétele nagyban segítené a megelőzést, és egyben a gyerekek, a fiatalok és az egész közösség jogainak és életminőségének, jóllétének biztosítását, ezért kiemelkedően fontos ezek feltérképezése. A sokféle rizikófaktor ellenére a gyerekek és fiatalok sokféleképpen reagálnak, a megelégedés, előítélet tovább nehezíti a helyzetüket, ezért is kiemelkedően fontos az inklúzió, a be- és elfogadó attitűd, ahol a hátrányok mérséklése, az esélyek kiegyenlítése a cél, megfelelő eszközök, jó megelőző és segítő programok segítségével, amelyek a gyerekek mellett a szülők, más családtagok és a közösség minden tagját elérik.¹⁵

¹⁵ SHADER 2014.

A gyermekkorúak által elkövetett ismertté váló bűncselekménynek tekintett esetek száma évente 1000–2000 között mozog, 2017-ben 1409 volt ez a szám,¹⁶ és az elmúlt évtizedben a közvélekedéssel szemben nem növekvő, hanem csökkenő tendenciát mutat. Ugyanakkor az ismertté nem váló, látens esetek valószínűleg gyakoriak, mivel – különösen a nem súlyos esetek – nem derülnek ki, nem tekintik őket bűncselekménynek, szabálysértésnek, vagy nem tartják érdemesnek jelteni sem a sértettek, sem a szülők, sem a szakemberek, sokszor éppen a gyerekek védelmében. Az iskolák és más gyermekintézmények esetében is megfigyelhető a bizonytalanság, mivel sokszor nehezen eldönthető, hogy pedagógiai, gyermekvédelmi vagy a büntető igazságszolgáltatást érintő esetről van-e szó, és hogy a gyerek szempontjából mi a leginkább megfelelő eljárásmód. A számadatok keveset mondanak a tényleges helyzetről, nagyon kevés gyereket és fiatalot ér el a gyermekvédelem és a büntető igazságszolgáltatás a büntetések, és különösen a rehabilitáció, reintegráció területén. Ez azt jelenti, hogy az érintett elkövetők nem kapnak megfelelő segítséget ahhoz, hogy ne kerüljenek ismét szembe a törvénnyel, és képesek legyenek megérteni, átérezni a tetteik súlyát, következményeit, és jóvátenni a történeteket, megelőzni az ismételt elkövetést. Fontos lenne, hogy a gyerekek által elkövetett különféle cselekmények, az áldozatok és szemtanúk ne maradjanak ismeretlenek, részben mert ezek egy része komoly jelzés lehet az elkövetők és az áldozatok veszélyeztetett helyzetéről, részben pedig így nincs mód a szükséges gondozási, nevelési, intézkedési lépések megtételére, az esetek ismétlődésének, súlyosbodásának megelőzésére sem. Ugyanakkor az esetek többségében elsősorban az elterelés, az alternatív rendezés lehetőségeit kellene lehetővé és elérhetővé tenni.

Felhasznált irodalom

- BICSKEY Eszter (2017): Mikor büntethető a gyerek? *Jogászvilág*, 11. szám. Elérhető: <https://jogaszvilag.hu/rovatok/szakma/mikor-buntetheto-a-gyermek> (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)
- MARGITÁN Éva (2005): A kiskorú jogi felelőssége. In BOGÁR Péter – MARGITÁN Éva – VASKUTI András: *Kiskorúak a büntető igazságszolgáltatásban*. Budapest, KJK-KERSZÖV.
- SHADER, Michael (2004): *Risk Factors for Delinquency: An Overview*. Washington, D. C., US Department of Justice, Office of Juvenile and Delinquency Prevention. Elérhető: www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/frd030127.pdf (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)
- UN Approach to Justice for Children. *Guidance Note of the Secretary-General* (2008). United Nations. Elérhető: www.unicef.org/protection/RoL_Guidance_Note_UN_Approach_Justice_for_Children_FINAL.pdf (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)
- VASKUTI András (2005): A kiskorúak a büntetőjogban. In BOGÁR Péter – MARGITÁN Éva – VASKUTI András: *Kiskorúak a büntető igazságszolgáltatásban*. Budapest, KJK-KERSZÖV.

¹⁶ Egységes Nyomozóhatósági és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (ENYÜBS).

Ajánlott irodalom

- Az alapvető jogok biztosának 2012. évi projektjei* (2012). Budapest, Alapvető Jogok Biztosának Hivatala. Elérhető: www.ajbh.hu/documents/10180/330052/2012_evi_Projektek.pdf/c3a4535d-78f5-49b1-8fab-853946209e29 (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)
- CSEMÁNÉ VÁRADI Erika (2009): Helyzetkép Magyarországon és a világban: kiskorú elkövetők és áldozatok. In BORBÍRÓ Andrea – KEREZSI Klára szerk.: *A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve I.* Budapest, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium. Elérhető: http://bunmegelozes.easyhosting.hu/dok/tamop_tk_1_alt+gyfk.pdf (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)
- CSEMÁNÉ VÁRADI Erika – LÉVAY Miklós (2002): A fiatalkorúak büntetőjogának kodifikációs kérdéseiről. *Büntetőjogi Kodifikáció*, 2. évf. 1. sz. 12–27.
- HERCZOG Mária (2008): Nincsenek csodák! A gyermekkorú bűnelkövetés megelőzéséről és kezeléséről. *Fundamentum*, 12. évf. 2. sz. 79–88.
- KRISTÓF Andrea (é. n.): *Gyermekkorú bűnelkövetők büntethetősége. Gyakorlati javaslatok a szakértői vizsgálat elvégzéséhez.* Debrecen, Debreceni Egyetem Igazságügyi Orvostani Intézet. Elérhető: <https://slideplayer.hu/slide/2220009> (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)
- MOCsÁRY Eszter (2017): Gyermekkorú bűnelkövetők és áldozatok. *Debreceni Jogi Műhely*, 14. évf. 1–2. sz. DOI: <https://doi.org/10.24169/DJM/2017/1-2/5>
- SÁGVÁRI Bence (2010): *Az EU Kids Online magyarországi kutatásáról.* Elérhető: <http://docplayer.hu/737889-Az-eu-kids-online-magyarorszag-i-kutatasarol.html> (A letöltés dátuma: 2018. 09. 20.)